

Dissertatio inauguralis medica de prognosi in hydrope ... / [Otto Heinrich Knorre].

Contributors

Knorre, Otto Heinrich, 1727?-1805.
Universität Göttingen.

Publication/Creation

Goettingae : Litteris Joann. Henr. Schulzii, [1781]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/x488sf5k>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

31413/P 53050

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
PROGNOSI IN HYDROPE

QVAM
CONSENTIENTE
GRATIOSO MEDICORVM ORDINE
PRO
*SVMMIS IN MEDICINA ET CHIRVRGIA HONORIBVS
OBTINENDIS*

IN
ACADEMIA GEORGIA AVGVSTA
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBIICIT
A V C T O R
OTTO HENRICVS KNORRE
HAMBVRGENSIS.

DIE XI SEPT. MDCCCXXXI.

GOETTINGAE
LITTERIS IOANN. HENR. SCHVLZII, ACAD. TYPOGR.

Nil temere assentiendum, neque quicquam negligendum —
HIPPOCRATES.

PRAEFATIO.

Singulorum morborum historias, quae prognosin spectant, curiosius excultas desiderari in arte nostra, doluit iam suo tempore strenuus *Hippocratis* sectator *Baglivius*. Sed & nostris temporibus plures de his in votis tantum habentur, & habebuntur usque eo certissime, donec *ll. Grunerus* diu iam optatam expectatamque semiotices specialem partem publici iuris fecerit. Alia hodie excogitantur multa subtilia, ventilantur inuenta hodie nova, maximi momenti visa, post annum tenuia, vilia salutanda, & maxime necessaria pars medicinae inexculta posteris relinquitur. Sunt quidem, qui opponunt, arduam rem esse, & sine propria experientia & assidua observatione nil praestari posse; verum non ita haec concedo.

A

do. Nil in hac parte medicinae nosmet ipsi invenimus novi; ex monumentis veterum, eorumque, qui ante nos intento animo observarunt, eruenda prius & discenda & colligenda sunt omnia. Quibus vero denique, si fieri potest, ut experientia propria suum addat, perfectior quidem conscribitur historia, novi tamen vix quicquam certissime adiicietur. His persuasus & convictus, sum ipse ausus tentare, quid in hac re valeant humeri, quid ferere recusent. Elegi itaque pertractandam prognosis historiam in hydrope, & praecipue quidem in Ascite & Anasarca; caeteras species non attingi ex proposito, nisi passim phaenomenon iuit obvium quod & in his & in illis quandoque apparere solet. Quae *Lommius*, quae *Kleinius* protulerunt, exhibui; veteres, principesque observatorum consului, & prout proposito meo convenire visum est, excerpti, excerptaque adieci. Ampla & verbosa citata neglexi brevitatis causa. Omnem rem, ut melius recognosci possit, in duas diduxi partes; priorem, quae prognosin generalem seu praecursoriam, alteram, quae specialem contineat. De caeteris, ubi singulae paragraphi passim nimis contractae videantur, aut plura desiderentur, indulgentes ignoscant lectores.

S E C T I O I.

QUAE IN GENERE PRAEDICTIONI IN HYDROPE
INSERVIRE POSSUNT.

§. I.

Introductio.

Vt in genere iam de secundo aduersove exitu in hydrope praedicere quid possit medicus, statim ac ad aegrotum est accersus, ante omnia scire eum conuenit, quinam fuerit hydropis ortus, subitus an lentus; quae nam subsit causa, huiusque quae nam conditio vel ratio; quae nam sit species hydropis; recens an iam diurnus morbus; solitarius, an in societate alius procedat; comes sit species alia generis eiusdem, an morbus generis alius diversi; hydrops nunc illi supervenerit an ille hydropi. Neque plane negligenda sunt, quae corpus, sexum, aetatem, coelum, annique tempus spectant, ex quibus iam veteres augurari quid ausi sunt. Et haec fere sunt, quae hac in sectione continentur.

§. II.

Causa.

Subito ortum hydropem iam Hippocrates periculosiorem illo, qui sensim sensimque oritur, aestimavit. Putés in hoc vasa vel rupta, vt Hippocrati visum, vel ex gravissima debilitate dilatata, ut quidam novissime volunt, veluti fiderata subesse, licet; res manet eadem,

nec, qui assentiant, tibi deerunt. Verum non omnimode effatum, illud nos terreat: errores externi, refrigeratio ex aestuationem protinus excipiens, retrogressi sudores fuerint, vel totius vel partis cuiusdam corporis, subiti saepissime sunt causae hydropis, non adeo quidem periculosi. Contra etiam lente, sensim sensimque saepe saepius procedit ille ex causa menstruorum, haemorrhoidum, scirrhorum, & id genus alia, nec tamen eodem ipso lentore, ut & alii ex fonte eodem oriundi morbi, sententia Hippocratis, periculo summo & gravitate vacant; hydropes faccati, & quem peritonei dicunt, sensim incipiunt, lente augentur, sed periculo omnino sunt dispares. Malum autem semper augurium, ex observatione auctorum, est in hydropse a viscerum scirrhis, corruptione; a ruptis vasculis, polypis, vitiis pulmonum, ut peripneumonia, ulcere etc.; ictero, tumore venas in abdomine comprimente non removendo, hydatidibus, malo corporis habitu, maxime si aliis morbus hunc induxerit, a podagra, dysenteria, colica pertinaci; & hi sunt, de quibus illud Hippocratis valet: periculosior est qui per se aggreditur, quam qui febrim insequitur. Minus periculosiorem esse hydropem ex duritie lienis, quam hepatis, putavere olim Cael. Aurelianus & Riverius, tumores hydropicos ex uteri vitio facilius abigi, quam illos ex hepatis vitiis, Hoffmanni. Minus infert periculum, qui ex novissimis tantum, aut leuibus & non adeo pertinacibus obstructionibus, glandularum mesenterii infarctibus oritur: plurimum, qui ab illis iam induratis, aut scirrho confirmato. Malus & forsan insanabilis est, ex cutis eruptionibus diuturnis, quae saepius omnem artem eludunt, & ex interna visce-

rum labe proficiſcuntur; exemplum propoſuit *Hipp.* de morb. vulg. Lib. V. Faciliſor curatu, qui ab exanthematis non debite expulſis. Nec omnino reſpuit medellam, debitam ſcilicet & tempeſtivam, qui a vermibus; a graviditate, qui abit ſaepe edito partu; & profluſio ſanguinis; niſi febris ſuccedat, nec ſcirrhi ſunt cauſa illius, Difficilius tamen curari putat *Foreſtus* illum, qui ab nimium fluentibus haemorrhoidibus aut menſtruis incidit, quam qui ab iſdem retentis; huncque iterum aegrius, ac illum, a levi obſtructione, aut victus ratione, ut ex cibi aut potus multitudine. Non admodum formidabilis eſt, qui nullo antecedente morbo coepit, deinde qui longo, niſi vires perquam ſint demiſſae, ſi reſpiratio libera, nullusque aegrum dolor urget; & ſaepiſſime ſanatur qui a febribus, nulla praegreſſa haemorrhagia incidit. Indole & gravitate morbi praegreſſi etiam aeſtimanda videtur facilis, difficiliſue ſanatio hydropis: ſic febres malae indolis autumnales apud *Hipp.* de morb. vulg. L. 11. lethiferam omnino habuere ſequelam, hydropem; inde qui gravioribus morbis praegreſſis incidit, periculoſior dicitur aliis; indeque elucet illud triſte Hippocratis eſſatum de hydrope ex acutis, de quo & omnes conſentiunt. Peſſimam & fere inſanabilem hydropem obſervavit Ill. *Baldinger*, poſt febrem caſtrenſem, diarrhoeas putridas & dyſenterias. vid. Ej. Krankheiten einer Armee ed. t. 1774 p. 295. Nec minus vacat periculo, qui ex quartanis, ſi viſcera nimis obſtructa, indurata, ſcirrhoſa ſuum conferunt: ſi minus, & quartana recens fuerit, ſanatur & hydrops; recte inde colligit *Foreſtus*, quartanarum vel tertianarum hydropem conſectarium facilem eſſe curatu. Malum denique fere

ubique erit augurium, si hydrops ex alio partiali v. c. omenti, hepatis, ovarii etc. generatur, non incongrue itaque praedicere est ausus *Hippocrates*, quibus hepar aqua repletum ad omentum eruperit, his aqua ventrem impleri et mortem esse certam.

§. III.

Species, diuturnitas.

Cum ita quidem ex causa gravitas morbi optime coniiciatur, quasdam quoque secundi vel mali exitus notas habere possumus specie et duratione morbi desumptus; quae si maioris quidem momenti non iudicentur, tamen placet eas proponere. Quanto itaque nobiliorem partem occupat hydrops, tanto periculosiorem, tanto aegrius sanabilem esse, ne quisquam quidem inficiabitur. Omnes partiales, quos aqua inter cutem constituit, sanabiliores anasarea universali esse, leucophegmaticam mitiorem, difficiliorem anasarcam, maximi momenti vesicalem, ascitem certe periculosissimum, contendit *Aretaeus*; et alio loco anasarcam, vesicalem, tympanitide ipsa difficiliorem curatu pronunciat. Quod ita quidem praecipio, ut tamen fatear, una ad causas esse respiciendum; indeque enim explicandum est illud *Caelii Aureliani*: leucophlegmaticam difficiliorem esse curatu, quam ascitem; illudque *Boneti*: anasarcam ut plurimum difficiliorem esse ascite, praesertim si et tunica cellulosa in interioribus pariter aqua turgat; quod si non eveniat, facilius curam admittere videtur, quam reliquae hydropis species; de quo videas *Swietenium*. Anasarcam periodicam mitiorem stataria esse, haber

habet *Kleinius*. Cui et respondet *Hippocratis* effatum; tutius, inquit, laborant hi, quibus magni modo sunt tumores, modo rursus occultantur, dein rursus assurgunt, prae deploratis; sed tamen fere fiducia secundae valitudinis opprimuntur. Quondam et acriter et strenue disputatum est, quinam hydrops periculosior sit, utrum a causa frigida an calida, ut ex *Foresto* discendum est; quod si notionibus, quas *Physiologia* hodierna puriores et maxime sanior exhibet, exsolvatur, lis in utramque partem non sine gloria componi videtur; indeque verum erit, quo magis depauperatur calor, eo minorem esse spem, aequae ac calidum difficiliorem curatu esse quam frigidum. Praeteraetheris hydropem, cui indoles inflammatoria iuncta, esse timendum, cum facillime et saepe saepius exitiosis inflammationibus ansam praebet, experientia tot taliumque auctorum comprobari posse videtur. Hydrops peritonei plus doloris habet, non vero ita malus corporis habitus est ac in ascite, *Hoffmann*. Aqua inter musculos abdominis est morbus cognitu difficilis, sed curatu facilior, *Baglivius*. Quod attinet ad prognosin ex hydropis duratione, inter initia quidem non semper sanatio difficillima iudicatur: verum si in tempus trahit, non sine magna molestia discutitur; neque id quidem de qualicunque valet, sed de illo tantum, qui post alium morbum non gravissima debilitate, aut levitantum obstructione natus est. Recte itaque *Aretaeus* omnes inveteratos hydropes, qui habitum corrumpunt, periculosos, plerumque insanabiles iudicavit; distincte et *Forestus* dixit, diurnos diuturnitate mali iocinore aut liene corrupto ac vitiato, minime curari. Diuturnitati aequiparanda videtur mali fugati re-

cru-

crudescentia; quae si incidit, causam subesse pertinacissimam, contendere licet; malumque semper augurium exhibet, idque pessimum, quo citius morbus revertit; inde iam *Hippocrates* colligit, spem auferri, ubi aqua inter cutem, quae curationi cessit, recurrat. Eadem etiam prognosis manet, ubi aquam sponte, vel arte evacuatam, protinus aqua succedit; eoque peior, quo citius et ocyus iterum accumulatur. Quamlibet itaque in hoc morbo repetitam abdominis punctiorem spei aliquid semper detrudere, eoque plus, quo saepius necessaria iterata est, non incongrue contendere, credo; observationibus constare videtur, tanto ocyus et citius post quamque evacuationem abdomen iterum impleri, quanto pluries iam paracentesis est instituta; ex omnibus, observationes novissimas Cl. *Schmuckeri* videas. (Chirurg. Wahrnehmungen T. II. p. 187. et 202.) Morbus noster sibi ipsi, et naturae, sine omni medela, relictus, celerius quidem ad mortem plerumque tendit, sed tamen exitus tempus minus certe definiri potest; quamquam quidem *Hippocrates* contendit, in incipiente adhuc hydrope, neque a causa insuperabili, iudicari triginta diebus, lethalis sit, nec ne. *Bonetus* circiter menses sex statuit; ex quo auctore etiam discimus, hydropem confirmatum haberi, qui duos menses duraverit; si vero iam per duos annos traxerit, saccatum hydropem sub esse, *Duverney* suspicatur.

§. IV.

Comitatus hydropis s. complicatio.

Neque eadem semper est prognosis, ubi vel hydrops aliam sui generis speciem habet comitem, vel alio supervenit

venit morbo, vel ubi cursu hydropis alius incidit novus morbus. Periculum increfcit, prout variae hydropis species semel et simul hominem affligunt. Mitis quidem, inquit *Aretaeus*, est morbus, si minor species minori pariter coniungatur; peior si ex minoribus alia alii ex maioribus admisceatur; quod si duorum maiorum mixtio exacta fuerit, gravius inde malum exoritur. . . Difficillimus autem tympanitidis cum anasarca copulatus. Vbi hydro-pi asciti iuncta procedit illa species, quam anasarcam nominant, saepius subito et derepente moritur aeger; quod effatum *Hippocratico* illi respondere videtur, in lib. de morb. mulier: quod si mulieri venter et crura simul aqua implentur, nulla de eius vita spes superest. Si hydrops ex pulmonis ulcere natus est, vel si in thorace etiam aqua est collecta, aegrotum dixit idem desperatum. Eodemque Auctore discimus, hydropem, qui alio morbo supervenit, fere semper lethalem esse; praecipue ubi febris inveteratae, maxime ubi acutae. Qui quartanae se iungit hydrops, visceribus adhuc integris, sanabilis est. Quibus lienosis dysenteria correptis, aut pulmonum ulcere phthisi laborantibus, hydrops supervenit, illi pereunt. Hydrops si ab infania excipitur, bonum *Hipp.* In hydrope, qui scorbuto supervenit, malum semper est augurium. Neque quisquam fere, praesagiente *Duverney* sanatur, cui hydrops ictero supervenit, maxime ubi ille post ortum hydropis non evanescit, sed una viget. Cum in hydrope vis vitalis fere labet, magnaue iam ex parte est suppressa, cum aquae facillime corrumpuntur, acrimoniam nanciscuntur, fieri certe nequit, quin et alii atque alii morbi exinde oriantur, illique se iungant. Inter hos eminent.

Epilepsia, perineumonia, febris hectica, gangraena, phthisis, marasmus, saepe apoplexia & catarrhi suffocativi. Quandoque & epilepsia asciti supervenit, & grave periculum plerumque minatur, interdum eadem in apoplexiam lethalem convertitur. Interdum & alia incidunt, omphalocoele v. c., scrophulae mammarum, colli, cancer ipse, & id genus alia. Quo plures, quo graviores morbi superveniunt, eo minor spes salutis. Periculosum ergo, si epilepsia ab hydrope excipitur, si accidit peripneumonia, & eo magis si ex illa exulcerati fiunt pulmones. In hydrope a scirrhis orto funestum certe praesagium erit, ubi glandulae colli, aliarumque partium simul intumescunt, indurantur; maxime, si scirrhosi tumores saniem fundere incipiunt. Hydropem cum febre, in qua est urina pauca & conturbata, perniciem denotare autumat *Hippocrates*; a quo effato non multum differt *Tralliani* illud, in hydrope una cum febre dubiam fieri curationem. Febris accessiones, quae cum horrore in hydrope incidunt, plerumque natales ducunt ab interna quadam suppuratione, aut acrium aquarum resorptione; & inducunt saepe convulsiones, eodemque tempore enormes profusiones, sic ut fere omnes aegroti succumbant. *Duverney*. Saepe hydro-pici apoplexia & catarrho suffocativo pereunt; Ascitici tamen fere suffocatione magis, reliqui etiam resolutione mortem appetunt. *Wedelius*.

§. V.

Corpus, sexus, aetas, coelum, anni tempus.

Praedictioni in hydrope neque parum inservire corpus, sexus, aetas, coelum & anni tempus credita sunt;
de

de quibus praecipue dictu digna colligam. Quaedam quidem, praesertim quae ad corpora pertinent, magis praesagiendum ipsum hydropem spectant, quam prognosin in illo, sed tamen hic omittere nolui, cum in praedicendo aequae consulenda possint videri. Corpus gracile, longasque staturas facilius anasarca corripitur, quam quadratum, statuit *Fried. Hoffmannus*: idem de pueris *Aëtius*. Nec plane negligenda videtur dispositio gentilitia, laxitas debilitas corporis a parentibus connata. *Swieten*. Inde *Hipp.* compertum habet, eum, qui hydropem connatum habet, ab illo non facile vindicari posse. Praedict. Lib. II. Sect. II. Foeminas in genere magis, quam mares, favere hydropi censet *Hippocrates*, & posthunc ex caeteris *Sydenham*; potissimum ubi parere desierunt, aut in sterilitate vivunt, cujus rationem suppeditat *Monro*, cum scilicet illarum corpora naturalium excretionum suppressioni magis faueant, cumque habitus illarum laxior, debiliorque sit, quam virorum. Ad haec respexisse videtur *Coel. Aurelianus*, contendens, foeminas difficilius curari, quam mares. Contra contendit *Cl. Schmucker*, observationibus constare, hydropem & quidem ascitem, caeteris paribus collatisque, foeminis non aequae lethalem esse, quam maribus, cum illas saepius viderit abdominis punctiorem decimam quintam, imo vigesimam facile sustinuisse, hos vero raro octavam supervixisse. *Carmichael Smyth* confirmat, foeminas hoc male decumbentes, & citius, & facilius sanari, quam mares, praecipue eam, uti illi placuit, ob causam, quia rarius quem mares incidunt in hydropem a iocinori vel pulmonibus corruptis; (vid. *Millm* de hydrope p. 149.) id quod maxime respondet *Hoffmanni* sententiae, cui hydro-

pici tumores in foeminis saepius ex uteri quam hepatis & viscerum illi nexorum vitio oriri videntur. Quamquam quidem sententiae illae maximae diversae videantur, tamen non contrariae sunt, si lectori placeat alii aliam conferre. Seniores magis hydropi esse obnoxios, quam iuniores, confirmat *Monro*; hisque, caeteris paribus, maiorem spem sanationis superesse, quam illis, colligit *Krause* in praef. in lib. *Monr. ex Foresto*, cui experientia monstravit, pueros aliquos evadere ex hydrope, seniores vero nullum. Faciliores curatu esse pueros vel pubescentes, difficiles vero aetates medias vel senes, etiam iam contendit *Coel. Aurel.*, sed & concedit facile, in hac re cuiusque naturam esse attendendam; siquidem & fere in quovis morbo interest, non quae aetas sit, sed quae vires sint. Aer humidus, frigidus & nebulosus maxime favent hydropi, inde Belgiae incolae magis illi sunt obnoxii, quam alii qui sicciori aëre fruuntur. *Monro*. Hydropem hyeme magis increescere quam aestate, tempestare pluvia magis, quam serena, monuit *Sydenham*. Et habitacula faciliorem, difficilioremve ad sanationem suam conferre videntur. Hydropes universales ex plenaria solidorum laxitate & humorum visciditate inter milites castrenses frequentiores observantur quam saccati sic dicti. *Baldinger*. l. c. Quod ad anni tempora pertinet, sequentibus praesagit *Coel. Aurelianus*; difficiles sunt curatu aestatis tempore laborantes, siquidem multa sibi afficiuntur; alii vero ex contrario inquirunt, faciles illos esse curatu, siquidem exitum liquorum fieri provocat fervor aestatis, & corporis praeterea facit siccitatem. Difficiles vero hyemis tempore, ob corporum densitatem vel frigus; item verno tempore, siquidem hu-
mi-

Hippocrates de morbo, autem

midiora atque liquorum redundantia fiunt corpora. Autumnus vero prima, similia aestati, ultima hyemi, dixerunt. Frequentius solent aegri defungi morte, tempore verno, aut autumnali adulto, cum folia induunt arbores, & cum exuunt. *Bonetus*. Et *Kleinus Rolfinckii* observationem, omnes vere hydropicos circa plenilunium peius se habere solere, eoque tempore fere semper, teste experientia, mori, repetiit.

SECTIO II.

QVAE PRAEDICTIONI SPECIALI IN HYDROPE
INSERVIVNT.

§. I.

Speciali praedictione inserviunt morbi symptomata propria & epigenomena. Percutienda itaque hac sectione occurrunt, quae circa actiones vitales, animales, motum tonicum excedentem, deficientem, quandoque mixtum, circa sensus internos, actiones naturales primarum, & secundarum viarum, habitum corporis externum, partes corporis in specie, profusionem aquarum, harumque conditionem, & circa profluvia sanguinis varia contingunt. Et haec pro viribus & rerum lectione assidua collectarum copia, prosequar.

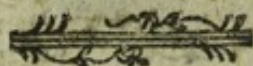
§. II.

Pulsus. Respiratio.

Sunt omnino, qui singulis hydropis speciebus suum propriumque pulsum tribuunt. Sic *Galenus* vult esse

pulsus in Ascite parvum, crebriorem, subdum, mollemque. In hydrope pectoris alii dicunt, pulsus esse molles, frequentes ac parvos, si fluidum mere aquosum & lenè adhuc est; parvos, frequentiores adhuc, vibratosque ac tenfos, si humor ille salinus est & vellicans; exiles & deficientes, si tanta copia in pericardio continetur, quanta fere maxima potest. In hydrope pectoris alii continent pulsum esse debilem, obscurum, tardum, inaequalem & intermittentem, &c. Quae vero non perpetua omnino esse, fugit neminem. Cum enim, si unquam signum quoddam in morbis, praesertim diurnis, minus constans est, & quam facillime ab alio accedente, brevi que transeunte mutatur, certe omnium maxime fit pulsus; frustra conamur, perpetuam illius speciem morbo cuidam, praecipue hydropi, tribuere. Alius itaque, atque alius in illo pro corporis, rerumque conditione, pulsus esse potest, utique observatur; sed tamen ubique ex genere, debilitatem, vires sensim sensimque delitescentes, interdum pertinacem, assiduam irritationem indicante. Observati sunt simplices; mollis, debilis, parvus, obscurus, celer, frequens, tardus, languidus, inaequalis, intermittens, vermicularis, myurus, undosus, tremulus s. vibratus s. convulsivus, caprizans; compositi: celer & frequens, celer & debilis, parvus & debilis, celer & parvus, celer & intermittens, languidus & obscurus, inaequalis & intermittens; decompositi: frequens debilis & parvus; frequens, debilis & celer; undosus, intermittens & inaequalis; e. r. Ex quibus vasorum laxitatem corporis debilitatem, languorem cordis, vires vitae labescentes, mortemque appropinquantem indicant: mol-

mollis, debilis, languidus, obscurus, vermicularis, inaequalis, intermittens, celer & intermittens, languidus & obscurus; debilitatem, vires delitescentes, vacillantes, praesentem irritationem assiduam, obstructionem vel quodvis impedimentum in valis maioribus, minoribusve, vitaeque periculum summum ocysus feriusve incidens: parvus, celer, frequens, undosus, inaequalis, tremulus s. vibratus, s. convulsivus, caprizans, celer & frequens, celer & parvus, inaequalis & intermittens, debilis frequens & celer, frequens debilis & parvus. Ex singulis praedictionem tentare necesse quidem foret, sed angusti libelli fines vetant; in memoriam itaque lector indulgentissimus revocet rogo, quae dicta inveniuntur in Semiotices incomparabili libro Ill. *Gruneri*. Omne itaque, brevibus ut omnia cum Cl. *Krause* complectar, praesagium eo fere redit, spem adhuc manere, ubi pulsus aequalis, placide quodamque vigore sese attollens procedit & ubi simul urina aquosa & magna copia fluit. Contra, ubi parvus, celerque est, una cum pauca, crassa, lixiviosa urina, malum portendit; porro, quo magis a statu illo laudabili deflectit, quo proprius accedit summam debilitatem indicanti, quo magis vigor illius delitescit, quo magis magisque languidissimus evadit, eo tristioris ominis est. Sic *Ruyseb* habet, in hydrope pectoris pulsum sic delituisse, ut biduo ante mortem plane nullus sit percipitur. Si largas evacuationes aquarum pulsus insequitur debilis, frequens & celer, aut languidus & parvus, perniciem certam, alias saltem respirationem maxime difficilem indicabit; aequè periculosus post illas, & quidem in maxima virium prostratione, est pul-

pulsus convulsivus aut vibratus; portendit enim futuras internorum viscerum convulsiones, indeque oriundam syn-
copen & mortem ipsam. Bene libereque spirare in hydro-
pe, boni semper habetur ab *Hippocrati*; sed raro quidem
illud aegroto contigit felici. Languent plerumque, &
male funguntur officio respirationis organa, spiritusque
fit parvus & densus, auctore Galeno, parvus & frequens,
difficilis; quo magis eo pejus. Non quidem solum in pe-
ctore sentiunt hydropici impedimenta respirationis, sed
fere maximam partem circa hypochondria, quasi cingulo
ibi constringerentur. *Ettmüller*. Dyspnoea urget praeci-
pue, cum aeger decumbit, ut ea de causa erectus manere
& sedere cogatur; crescente malo penitus a decubitu fe-
re omni abstinere cogitur, & dies noctesque non solum
erectus sed & capite in anteriora pectoris inclinato, ut
liberius respirare queat. Cum vires inde prosteruntur,
prognosis inde liquet. Verum non ubique nos omnino
terreat difficultas; quae si enim urget hydropicum junio-
rem, aetateque vigentem adhuc, aut vere incidit, forsitan
indicat V. S. instituendam, maxime convenientem, au-
ctore *Hippocrate* & confirmante *Alex. Tralliano* & novissime
Monro. Neque nimis anxie illa timenda videtur, ubi a
sola pressione aquarum in abdomine nascitur, nec mor-
bus jam altius processit; quibus enim eductis, facile le-
vatur spiratio. Neque pertimescenda dyspnoea, quae a-
sciticos post pastum quemlibet aut potum jam invadit.
Maxime suspecta tamen est difficilis respiratio, ubi diurno
hydropi debilitas, aliaque peioris notae signa, juncta sunt;
mali certe ominis est, ubi paracentesi abdominis institu-
ta illa non allevatur; certissime enim indicat, suadente

Duverney, aquam in pectoris cavum effusam. Ex difficil i
 anhelanteque spiritu, praesertim ubi una non exigua aqua e
 pituitosae copia extrahitur, autumat *Monro*, pulmones
 aqua obrui. Cui et respondet illud *Tralliani*, cum aeger
 angustiam subito, citra molestiam febris sitimque, mul-
 tam percipit, stridorem autem quendam cum tussi expe-
 ritur, interdum etiam humorem educit, liquet crassum
 viscosum in pulmone humorem contineri. Saepissime
 dyspnoea illa peius graviusque urget anasarca laborantes,
 quam asciticos, idemque et certius quidem periculum in-
 dicat, praecipue, ubi pulsus una debilis est, monente
Monro. Quam enim facillime interiorum partium cellu-
 losam telam eodem morbo infestari, perquam bene docuit
Swieten, indeque colligit, pro malo, certe suspecto signo
 ubique haberi dyspnoeam in hydrope, quia vel summam
 abdominis plenitudinem sequatur, vel iustum metum fa-
 ciat, thoracem et pulmones simili morbo affici. Inter-
 dum dyspnoea illa, a musculorum respirationi inservien-
 tium distentione ab humore hydropico intus contento,
 oritur, ut observarunt *Menjotius* apud *Bonetum* et *Morron*.
 Erectae cervicis spirationes sicco hydropi familiares esse,
 notat *Cous* noster; nocturnam dyspnoeam sine tussi, cir-
 ca mediam in primis noctem graviter affligentem, ut plu-
 rimum praecursorem esse hydropis iugulantis. *Rega*; signum-
 que pathognomonicum pectoris hydropis esse, statuit
Carolus Piso. Quae si itaque hydropicis superveniant pro-
 gnosis inde facile eruenda videtur. Attamen annotat
Menjotius l. c. in hydrope semper spiritum aegrius duci
 noctu, quam interdiu; ea praesertim, ut illi videtur, cau-
 sa, cum aqua ab nocte ob qualitatum affinitatem magis ex-

agitetur. Sed mali semper ominis est, subito e somno expergisci et pavescere summa cum respirandi difficultate; *Ertause* in praef. in *Maur.* lib. de hydrope. *Foresto* si minime deneganda fides, auctoritasque videatur, omnis anhelandi difficultas in hydrope perniciem minatur, ubi cito pariter alvus supervenit, qua nec ventris obiter resideat, hisque ubi se iungunt, oris, gingivarum, totiusque corporis ulcera, propinquam certe mortem decernit. Anhelitum cum animae foetore leucophlegmatiae familiarem esse discimus ex *Coel. Auneliano*, et in hydrope semper periculum indicare, ex *Hippocrate*. Deinde etiam pessimi ominis est in hydrope respiratio quae valde dolet, quae si enim cum inquietate et insomnia incidat, minatur pericardii hydropem. *Monro*. Plerumque postremo respiratio suffocativa et stertorosa scenam claudit.

§. III.

Tussis. Singultus, Convulsiones, Tendinum assultus.

Horror. Rigor. Pavor.

Ex *Hippocratis* sententia convenit semper tussim in hydrope non adesse, vel indicit saltem, morbum non adeo esse desperatum. Quae si autem incidit, malae prognosi inservit. Variis locis et hoc enunciatum repetitum. Tussis hydropicis superveniens, inquit in *Aphorismis*, malum est. *Galenus* hoc ita interpretatus est, ut mala inprimis sit, quae hydrope augmenta capiente, ut causa producat; minus vero, ubi ex alia occasione v. c. catarrho etc. fiat; id quod et ex alio *Hippocratis* effato in lib. II. *Epid.* confirmari posse videtur, quo ipse ait, malam esse tussim
in

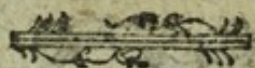
in hydrope cum crurum tumoribus; utpote qui altius malum iam procedere indicant. Alio loco hydropicum iam desperatum enunciat, ubi tussis eum detineat; quod intelligendum videtur, inquit *Swieten*, de perpetua et sicca tussicula, cum in priori loco forte tantum de leviori et incipiente tussi dixerit. In genere tamen semper mali quid alet, pergit *Swieten*, cum designet, pulmonem impediri ob copiam aquae accumulatae, vel irritari perpetuo a parviori etiam aquae copia, sed aerioris iam redditae. *Oribasius* tussim in hydrope mortis signum pronunciavit; sed neque hoc sine omni distinctione assumendum est; ubi quidem fit ab adaucto morbo, ut *Forestus* bene monet, et ratione aquae, quae asperas pulmonum arterias occupat, malis atque damnis aegrum pessumdat, metuque sinistri exterret iudicii; si vero aliunde v. c. ex vaporibus exhalantibus nascitur, minime spem salutis adimit. Neque ab initio hydropis apparens feralis est, nec, quae progressu morbi ob diaphragmatis motum impeditum oritur, est funesta; sed illa demum, quae fit pulmone ab aqua in thorace laceffito, et feralis et funesta est, spemque adimit salutis *Bonnet*... Sunt qui contendunt, tussim in hydrope produci ab aqua transversum septum versus superiora premente; alii contra, qui dubitant. Sic vidit *Cl. Krause* aegrotum, quem tussis tantum evacuatis aquis urgebat, accumulatis iterum cessabat. Simile quid vidisse *Galenus* videtur, dicens in Comment. in Lib. I. Hipp. de morb. vulg. ubi humores nimii expurgantur, solent sequi tusses. Sic et *Forestus* observavit, aegrotam quamdam omnino peius se habere coepisse, ventre magis magisque intumesciente, et aqua ad diaphragma ascendente, pulmonemque

comprimente, respirationis quidem difficultatem, minime vero tussim incidisse. Ex sententia *Alex. Tralliani* tussis potissimum cum eiectione quadam excitatur iis, qui a pulmonum vitio aqua inter cutem laborant; qui vero ab hepate, tussunt quidem magna ex parte, sed nil notatu digni exspuunt, et irritantur solummodo. Idem affirmat ex parte *Cl. Krause*. Quibus hydrops, inquit, ab iocino-
re incipit, tussunt vel saepius tantum tussiendi conatus edunt, sed ne quicquam exspuunt. Modicam et siccam, vel etiam cum salivalibus sputis, tussim observari in hydrope pericardii annotat *Monro* ex *Francis. Albertino*, in hydrope pectoris siccam tussim de *Haenrichs* de in morbis

Interdum in hydrope etiam incidit singultus; malum quid, an secus indicet, illius ex comitatu iudicandum est. Perpetuum saltem non videtur, mali ominis illum esse. In homine quodam, ab urinae, et alvi suppressione hydrope detento, et in muliere quadam assiduum observavit *Lisser*; haec accedente febre intermittente perniciose correpta succubuit, ille feliciter sanatus est. Mali tamen semper quid suspicari licet, ubi post largas evacuationes aquarum per alvum aut incisionem institutas, aut corpore iam morbi diuturnitate valde debilitato, incidit.

De connubio epilepsiae et hydropis iam supra quaedam proposui. Pertinent et huc quicumque motus convulsivi, qui in genere mali quid alunt. Hydropicis, inquit *Hippocrates*, succedentes morbi comitiales offensiones, perniciem afferunt, pravis invicem succedentibus signis; quae vero nisi accedant, non aequae pertimescendae videntur; narrant enim *Stoerkius*, *Etmüller* et alii, convulsiones non solum non nocuisse, sed potius quoque salu-

salutares fuisse. Quodsi autem aegrotum valde infirmatum, vel post paracentesin, aliasque evacuationes largas, occupant, minime melioris notae esse videntur. Ubi morbus nondum inveteratus feliciter abigitur in sexu fequiori, eductisque aquis menstrua rite intrant, reconvalescentes saepe motu spastico convelluntur. Sed haec non adeo terrent, roburque ubi redit, decedunt. Saepius haec accidunt hystericeis. Ubi ad summum morbus deductus est, incidunt interdum tendinum saltus, praecipue vero in tertio gradu Hydrocephali observantur, ut contendunt *Whyt* et *Monro*. Ex sociis semper noscuntur.

Somno et quiete inquietatus ubi expergiscitur subito hydropicus, mali semper ominis est; indicat enim vel summam aquarum acrimoniam nervos irritantem, vel supervenientis aut iam praesentis pectoris hydropis exhibet suspicionem.

Frequentes ubi contingunt horrores in hydrope, insequente febre, suspicionem suppurationis cuiusdam internae exhibent; degenerant saepius in rigorem, et internas convulsiones, efficiuntque una simul largas solutiones. *Duverney*. Eoque tendere videtur *Hippocratis* illud de epilepticis offensionibus, quae perniciem afferant alvosque humectent. Horrores febriles cum ardore interno in asciticis supervenientes, funestum plerumque exitum praediciunt. *Ermüller*. Continens et assidue vexans rigor, imbecillo iam corpore in genere lethalis est, secundum *Hippoc.* sic etiam in hydrope.

Huc & nominanda est febris, quae hydropi supervenit, sed quid illa ad prognosin conferat, iam superiori

parte scripti hujus adduxi. Pauca adjicere placet. Ab initio plerumque non statim adest febris, sed cum procedente morbo aquae acriores fiunt, & putrescere incipiunt, tum incidit plerumque, sic ut fere plurimi ex hydropicis febriant, autumante *Aetio*. Inordinata plerumque & hectica est. Ab adaucto ipso morbo nata, mala semper, ab alia occasione, causaque externa, non aequae pertimescenda videtur. Interdum febris intermittens est; ex observatione *Listeri* aegroti illius decima quarta quondam intermittente febre laboraverat, insequitur hydrops, febris cessat, procedente morbo retrudescit, alteroque jam paroxismo moritur aegroti summo pedum frigore inhoescens.

§. III.

Debilitas. Torpor. Vocis defectio. Animi deliquum. Tremor. Palpitatio cordis.

Om nibus quidem hydropicis familiaris est debilitas; sed quo altius tamen illa procedit, eo citius dirimuntur miseri. Protinus itaque pertimescendus est hydrops, ubi vires valde sunt prostratae, ubi non sufficiunt, quae ad corporis membra movenda requirantur. Bonum contra, ut ait *Hippocrates*, ubi exercitationem adhuc minus aequae sustinent hydropici citra lassitudinem. Bonum quidem, sed non certissimam ubique spem recuperandae sanitatis exhibet, statim post evacuationem aquarum per paracentesin, sustinere posse exercitationem & fatigationem; male autem semper, ubi vires non redeunt. Crescente malo inde fit gravitas corporis, cui si accedit unguinum

num & digitorum livor, mors ante ostia. *Hipp.* Ad omnem corporis motum pigri sunt aegroti, pedes obrigescunt nec moveri queunt, altius procedente Ascite, totiusque corporis membra in Anasarca. Qui torpor, dummodo a solis aqua infarctis partibus oritur, non adeo pertimescendus; pessimus vero ubi suspicio adest, in cerebri ventriculis incipientem aquarum accumulationem in causa esse; aut ubi unversum corpus tenet, & vigiliae continuae, stupor, vocisque defectio accedunt, membrumve aliquod plane resolvitur & evadit paralyticum; vim nervorum ex brevi plane delitescere inde autumare licet. Paralysis illa brachii alterius incipiens, cum aliis indiciis, metum aquae aut puris collecti in pectore exhibet. *Klein.* Vocis defectio iam per se hydropicis longum & periculosum merbum, non raro mortem ipsam protendit, ut videre est ex hydropicorum historia *Hippocratis*, de morb. vulg. Lib. VII. Interdum perfecta sensuum externorum vacuitas incidit, summae morbi gravitatis index. Animi deliquium excipit non raro subitas & largas aquarum evacuationes, vel arte institutas, vel sponte accidentes, & pessimi semper omnino iudicatur, praesertim ubi in syncopen transit & plenaria exsolutio insequitur, mors certe est pedissequa. Interdum perquam familiares sunt asciticis tremores superiorum partium, quae emacrescunt, ob summam nervorum debilitatem, assiduamque irritationem acris fluidi resorpti. Ex quibus, quod si frequentes sunt, quod si altius iam procedit malum, aliaque peioris notae signa adfuerunt, instans apoplexia aut saltem certissimus mali malus exitus non incongrue colligi videtur. Cordis frequenter incidens palpitatio efficit suspicionem

impedimenti cuiusdam insuperabilis; cordi, vel maiorum vasorum systemati infidentis, v. c. grumi sanguinis, aneurismatis, varicis, polypi, cordis erosi, quae vel sub morbi progressu nata sint, vel causam ipsam hydropi prae-buerint, pessimo semper augurio inserviunt. Familiaris esse solet pericardii aut pectoris hydrope laboranti.

§. V.

Somnus. Vigiliae. Vertigo. Mens alienata. Mores aegri. Dolores. Pruritus.

Raro hydropicis, cum morbus iam altius processit, quieto & perplacido somno frui licet; brevissimus est & turbulentus, nec aegri eo levantur. Acrimonia nervos perpetuo vellicans, incitator & irregularis sanguinis per superiores partes aegre procedens circulatio, morbi nequitia recte inde colliguntur, praesertim ubi molestior respiratio, pavoresque somnum comitantur. Spes autem non auffugit, ubi somnus laudabilis; immo hydropem solummodo per somnum periodicum curatum esse, narratur in Eph. N. C. Cent. 1. obs. 76. Modo etiam assiduae vigiliae miserum urgent, eademque graviora indicant, interitumque minantur viribus aegri in dies diesque consumendis. Interdum contra veteroso somno premuntur ascitici, veluti hydrocephalo correpti; idque malum semper portendere, omnes consentiunt, & miser lethargo ne succumbat, timent. Vertigo saepe revertens, insequente animi deliquio, inprimis post largas evacuationes, mali augur est. Post accessionem quandam febris, horrorem excipientem, ubi fatuitas, sensuum externorum cum

cum abolitione & aphonía, remanet, malum augurari plerumque licet; indicare enim videtur, nervorum virtutem perinfirmam esse & citissime delitescere posse; nec raro tunc hydropi alia interna mala, ut pulmonum exulceratio, juncta sunt. Febris vigore non raro delirant, sed mite; siquidem plane nullus animi vigor confirmato malo adesse videtur; id, quod quondam *Aretaeus* & *Lisler* observarunt & mirarunt, hydropicos plerumque patientes esse, morbumque praeter rationem tolerare, placidosque semper bona sperare. Sed minime laudabilem prognosin inde colligit *Aretaeus*. Animi, inquit abiectioes cum silentio, & ab hominibus solitudines fere eos conficiunt. Nec *Celsus*, nec *Coel. Aurelianus* mores hydropicorum praeteruidisse videntur; apud illum occurrit v. c. hydrops ob intemperantiam insanabilis. Ubi hydropici statim post paracentesin, quamquam haec eos levaverit, morosi inquietique evadunt citra evidentem rationem, plerumque moriuntur autumante *Duverney*. Animi inquietus solet & laborantes hydrocephalo infestare, annotante *Whyt* & *Monro*; angunt aegroti, inquiunt, spirant, conclamant interdum, quid velint nescientes. Stupor indicat semper, cerebrum non leviter affici; praecipue, ubi caetera languescantis nervorum virtutis signa adsunt, tristem exitum. Contra vero nec minus saepe premuntur miseri dolore, vel assiduo, vel per vices redeunte, alia aliaque parte. Placet ergo per singula quaedam ire. Capitis dolor assiduus saepe urget, saepe febris vices supplet, ita reditque; metus inde oboritur, ne graviora mala aliquando immineant, praesertim ubi denique torpori, sordidati, & sopori jungitur, aut ab his excipitur. Incipiente malo ubi ex primis

viis, aliisque externis causis dimanat, minime pertimescendus. Obtusus dolor sub sterno post corporis exercitationem oriundus in hydropo pericardii observatur *Monro*. De dolore sub respiratione jam supra dixi. Ingens dorsi dolor, diuque subsistens, interdum in pectoris hydropem degenerat. vid. *Grumeri Semiot.* p. 292. Infestant interdum dolores praecordia, intestina, ventrem, ut jam adnotavit *Trallianus*. Eminent ex his ardor, dolor ventriculi & oesophagi, quem *Hippocrates* & *Plater* in hydropicis proxime ante obitum observarunt. Utriusque causa corruptissima putrilago videtur; Ventriculi doloris etiam causa annotatur, cordis ingens magnitudo praeternaturalis. vid. *Eph. N. C. Del. Ann.* lll. V. obs. 31. In ventrem ubi incidunt dolores, attendi oportet; utrum fixi alicui loco insistant, aut modo eant, redeantque modo, an vagi ubique oberrent. Ex quo non raro detegimus sedem mali alius, vel hydropis ipsius fontem. Sic dolores nephritici post parciores urinae fluxum in hydropo orti *Platero* detulerunt ulcera renum; Sic saepe scirrhasas obstructions viscerum reperire licet; quae quidem non semper dolere solent, sed interdum modo evacuatis aquis, modo ubi tanguntur. In externis abdominis integumentis fixus loco quodam circumscripto dolor saepe incipientis ibi abscessus infert suspicionem. In uteri hydropo pars illa sub umbilico ad contractum dolet. *Hipp.* de morb. mul. Peritonei hydropem plus doloris, ac alias species, inferre, monet *Kleinius* ex *Hoffmanno*. Qui ab extensione abdominis in dextro sinistrove hypochondrio aboritur dolor, asciticis fere omnibus familiaris est, non adeo pertimescendus. Viribus iam exhaustis, maloque iam plane confirmato accidentibus

dentes dolores, vagique per abdomen oberrantes saepius lancinnantes, subitoque iterum evanescentes, paulo post recrudescentes, illis rectius forte adnumerantur, de quibus *Hippocrates* quondam: Ex laterum inanitate, inquit, ad tenue intestinum migrantes dolores in diuturnis morbis perniciem denunciant; indeque etiam *Kleinius* praedicere videtur, vehementes dolores, incidentes cum testium et pudendorum sursum contractione, mortis periculum denunciare. Intestina eorumque nervi ab assidua inundatione aquarum nimis agiles fiunt, irritabilitasque nimis augetur ante, quam plane abolitur;eductis itaque aquis fieri nequit, quin convellantur, doloris sensum, interdum inflammationes et internas convulsiones creent. Saepe ex eo post paracentesin vehemens excitatur colicus dolor; cuius exempla exhibuit *Schmücker* vid. ej. Chirurgische Wahrnehmungen T. II. p. 204. Interdum incipiente hydrope, dum vires adhuc vigent, pedum aliasve membri dolore cruciantur aegroti, quod non adeo mali ominis videtur, nisi diu persistat, aut crescente morbo increascit; id quod in altero pede plurimum fieri solet. Pruritus his adiungo, quo ascitici non raro cruciantur, quemque non inter mala signa numerari solere contendit *Lister*.

§. VI.

Sitis. Appetitus. Deglutitio. Ructus et Flatus. Nausea et Vomitus. Alvi deiectio.

In hydrope maxime urgens symptoma sitis esse solet; minus tamen in Anasarca, quam Ascite ut proponunt *Aetius* et *Wedelius*. Incipiente morbo non adeo quidem in-

gens est, sed adulto crescit, modumque excedit. Causam agnoscit, pituitam oris et faucium propria sua natura lentam, humores, qui vascula perire nequeunt, et acrimoniam, quae in hydrope inveterato deprehenditur putrida, teste *Swietenio*. Merito itaque pro malo signo habetur. Bonum contra autumare, morbumque non adeo dirum esse, scire licet, duce *Hippocrate*, ubi nec ulla nec ingens saltim sitis aegrum vexat. Prostant quidem observata, ubi, altius procedente ascite, vix ulla adfuit sitis, & tamen aegroti mortem effugere nequiverunt; quod legitur apud *Listerum*. Sed minime haec deflectunt *Hippocratis* effatum, praesertim ubi ut ille, quod semper expedit, alia etiam perpendimus concomitantia. Praesente itaque sitis causa, plane non sitire, nisi multo pejus, certe tamen aequè malum est, ac ingente siti urgeri. Quid enim praesagiendum, ubi vel fatua & perpetue fere alienata mens illam non sentit, vel nervorum virtus adeo infirma, deleta est, ut ne levissimam quasi quidem vitalium actionum sustinere, nec ad illam excitari queat? Spes affulget, ubi detumescit abdomen, viribusque pro rerum conditione integris, sitis sensim sensimque minuitur, introque naturales limites recedit, nec lingua, cum alias, tum neque a somno, quod admodum fieri solet, inarescit. *Hippocrates*. Ciborum appetitio plerumque in hydrope deficit, aut sensim sensimque procedente malo perditur, imo aegroti fastidiunt saepe: quae pessimis omnino adnumerantur. Nervos enim ventriculi male affectos docet, indicesque male ominosi sunt perturbationis non exiguae primarum viarum, rerumque, quibus pernecessarius nutritionis blandus succus digerendus est, plane labefactarum. Bonum contra ab *Hippocrate*

potrate salutatur, cibos suaviter assumere, suapte natura facile concoquere, nec, ubi quis abunde forsan comederit, graviter affligi. Attamen de eo minime ubique tuti sumus, semperque confidentes; interdum laudabili cum appetitione, nec mala digestionem moritur aeger. Ex multis ad *Listeri* observata provoco. Neque raro acrimonia ventriculum infestans appetitum mentitur. Adaucto hydrope difficilis vel plane impedita deglutitio accedens, vel ex summa nervorum muscutorumque debilitate, paralyti, vel oesophagi inflammatione, ab acri putrilagine orta, natales ducens, summi vitae periculi index salutari meretur. Minus terret ea quae incipiente malo, dum vires adhuc vigent, ab ariditate faucium producit. Malae digestionis nota, assiduus scilicet ructus, non ventriculi solum atoniam perhibet, sed, ubi una borborygmi aegrotum vexant, flatusque sursum et deorsum erumpunt, etiam debilitata intestina, viscida et putrida in primis viis volvi indicant, incipientisque tympanitidis non raro ferunt suspicionem. *Coel. Aurel.*

Humores acres nervos ventriculi vellicantes indicat nausea, vomendique cupiditas. Assidue interdum haec aegrotum urget graviter. *Lister* narrat, aegrotum quemdam vix decumbere potuisse propter, se nescire fatetur, quem stomachi motum, ut aeger aiebat convulsivum, tantum non exaninantem, vomitumque et tussim graviter excitantem. Mala etiam, quae ob hepar corruptum continuat. Vomitus modo malus, modo laudabilis censetur. Hydropis per illum, eumque copiosum, soluti non desunt exempla; quorum plura *Fel. Plater.*, *Forestus* & *Monro* exhibent. Contigit hoc interdum incipiente, non

plane confirmato aut saltim non inveterato malo, ubi vires visceraque adhuc sunt integra, et aegrotus evidenter ex vomitu largiori allevatur. Malus contra, quo nil effatu dignum eiicitur, quique aegrotum potius delassat; non incongrue inde suspicamur scirrhus, vitiaque alia graviora vel ventriculi ipsius vel aliorum viscerum. Per-
 timescendus, qui paracentesin peractam insequitur, funestum enim praebet symptoma. Pessimus et ille, qui inveterato iam morbo, viribusque valde prostratis, malisque aliis sub signis incidit; metastasin serosae colluviei ad ventriculum inde arguimus, aegrotum misere mulctantem. *Klein.* Hydropicorum alvus ab initio plerumque dura est et tarda, sic, ut etiam saepe fuetam medicamentorum dosin derideat. Non raro tamen mollior et fusior est, quae melior censetur. Laudat *Hippocrates*, ventrem medicamenti celeriter moveri, et alias mollia et figurata excernere. Si a cathartico dato, inquit *Willisius*, cum *euPogiae* copiosa aquarum educitur illuvies, laudabilem morbi exspectato eventum. Multum boni exspectavit *Hippocrates* ab alvi fluxu in hydrope: ab hydrope detento, inquit, si aqua secundum venas in alvum fluxerit, solutio fit; et alio loco: si a Leucophlegmatia detento, vehemens diarrhoea supervenit, morbum solvit. Quae vero non perpetua esse, monet *Forestus*, cum permultis, sponte vel arte commoto ventre, et aquosis multis inde purgatis, non semper supersit salus. Siquidem neque commentator ipse *Hippocratis*, *Galenus* in Prog. sine omni restrictione effatum illius credidisse videtur: quibus, inquit enim, ex inani parte principia aquae inter cutem fiunt, iis pedes intumescunt, et alvi fluxus diutius fit, neque exsolvens dolo-

dolorem, neque molliens ventrem. Sententiae suae corroborandae studet *Forestus* sua ipsius et *Holleri* experientia, qui permultos vidit, ex alvi profluvio quidem melius se habuisse, sed manente causa, morbum revertentem interitum attulisse. Neque vero malo praesagio ex alvi deiectione favent *Aetius*, *Arætaeus*, *Plater*, et *Monro*. Circa vigorem aliquando in morbo diuturniore venter exturbatus omnem materiem morbum facientem deterit. *Aetius*. Hydropsi aliquando, inquit *Arætaeus*, feliciter in lienteriam mutatur; et alio loco: Nonnunquam ex laxo intestino, aqua multa dysenteriae modo profluit, idque plurimos ab Hydropico morbo liberavit; denique: Quandoque per ventrem cum impetu materia deturbatur, post multorum crassorum, et aquosorum depulsionem, hydropticus morbus ipse tolli consuevit, quod si nempe (quod recte monet) natura pristinas vires recipit; post subitas enim et copiosas exinanitiones, prostratis viribus aegri interdum interierunt. Per aquosam et largam diarrhoeam sponte hydropem saepius solutum, dubium vero eventum ab nigris deiectionibus vel aliis alvi profluviiis, observavit *Platerus*; aliis morbus feliciter, aliis morte, finiebatur, idque interdum ex nigra deiectione subito. Eadem pessima nota signantur egestionis cadaverosae. Quibus omnibus perperis boni semper quid praesagiri possumus, ubi diarrhoea in hydrope ex causa adhuc superabili orto incipit, ubi vires vitae, roburque adhuc vigent, ubi a naturae viribus sponte, nec symptomatice, nec impetuose, instituitur, ubi et alia illam comitantur vel insequuntur bona signa, aegrotusque statim tam allevatur, quam maxime ex rerum conditione fieri potest. Contra autem di-

ctitan-

Et itante *Hippocrate*, ad extrema ventum est in hydropicis, ubi sub infirmis viribus, ac ingenti dyspnoea iungitur diarrhoea; et alio loco: Si diarrhoea quae accessit, aegrum non levat, et dyspnoea manet, illaque in dysenteriam mutatur, intra triduum moritur miser. Pessimum etiam est, ut contendit *Duverney*, ubi peracta paracentesi larga alvi deiectio aegrum detinere pergit, nec aegrum allevat, qui certe dein moritur exsiccus, valdeque tumente abdomine. Fuere quidem, qui siccitatem potius quam laevitatem alvi in ascite laudarunt ubique, imo diarrhoeam in qualicunque hydrope plane lethalem enunciarunt; ex quibus *Rhazes* et *Avicenna* nominantur a *Foresto*. Sed virium et valetudinis ratione aestimandum videtur triste hoc effatum. Nec praeterire huc placet observatum *Tralliani*, qui contendit, alvi retentionem in hydrope indicare visceris alicuius inflammationem, exceptis vesica, et mesenterio, quorum enim propria esse indicia, ventrem magis profluviiis nec non corruptionibus continuis et intestinorum erosionibus infestari. Et *Galenus* ipse adnotat, ventrem iis, quibus aqua inter cutem ab iocinore inceperit, nil nisi dura ac pro necessitate reddere. Crebram desidendi cupiditatem s. tenesmum in hydropicis perniciem ac mortem certam praesignificare, ex quibusdam allatis quisque ipse pervidebit.

§. VII.

Salivae fluor. Sputa. Sudor. Urina.

Hydropicorum saliva plerumque est pauca, spissa, glutinosa, et alienati saporis et odoris, faucesque sunt siccae

cae et exsiccae, et quo gravius hoc incommodum affligit, eo acerbiorum indicit vel praesentem affectum, vel imminuentem aegri conditionem, idque aliquanto magis, ubi orgasticae sanguinis commotiones concurrunt et intensior siticulusitas una corripit. *Alberti*. Salivae fluxu spontaneo itaque sanatus hydrops raro occurrit, etiamsi quaedam observata pro re loquantur. Nec plane incongrue contendere videtur *Listerus*, tum contingere salivationem, ubi vel ante vel sub hydrope mercurii doses exhibitae sint aegrotis. Quae si autem morbo iam adaucto sponte etiam incidit, mali potius quid inde praesagire possumus; cum forsan humores valde tenues, acres, debilitas et resolutio musculorum oris, in causa sunt; aut si aeger iam lethargo premittitur. Non adeo quidem terret, quae initio morbi a vermibus forte excitatur, neque si aegrotata est hysterica. Quandoque etiam nauseae iungitur. Sputa non omnes hydropici reiiciunt, sed sicca plerumque tussi urgentur. Ubi autem quid ex tussiunt, sputa omnino examinanda sunt, cum facile ex illis cognoscitur, pulmonum conditio, quorum vitia saepe saepius hydropi iuncta observantur. Sic v. c. purulenta, vel viscida aquosa, mali odoris, suspicionem exulcerati pulmonis, empyematis vel pulmonum hydropis, inferunt. Ubi pericardii hydrops aegrum tenet observarunt auctores sputa salivalia perpauca, cum tussi reiecta. Vid. *Monro*. Varia vero pro rerum conditione in hydrope esse possunt sputa, quorum omnium et singulorum rationes huc percensere superfluum foret, cum incomparabilis semiotices liber *III. Gruneri* illas satius et uberius suppeditat. Hydropicorum cutis fere semper sicca, et partes aqua tumidae marmoris instar interdum.

E

fri-

frigescent; nullus itaque sudor; aegre saltem elicitur, praecipue, si *Smetio* apud *Bonetum* credendum, ubi iecur aut lien obstructione magna, vel scirrhus obduruit: attamen multa apud observatores occurrunt exempla, vehementer a grotos sudasse, nec caeteris paribus, sine levamine. Ex novissimis ad illud attendere placet, quod *Moublot* in Journ. de med. 1760 proposuit, ubi sudor tanta copia exiit, ut lintea per diem aliquoties mutare cogeretur aegrotata ascitica, et perfecte dein convaluit. Minime itaque contemnendi sunt isti sudores, ubi vires aegroti adhuc vigent; cum omnino fausta morbi solutio ab iis speranda est; imo, ut *Aretaeo* iam visum, cum minori noxa, ac per alvum et urinam; ea quidem ratione, cum haud ita multum in summa cuti humectari solent, ut ex larga et subita aquarum evacuatione periculum timendum sit. Optimam potius itaque fere semper curationis spem concipere possumus, si hydropici, vigentibus adhuc viribus, vel sponte vel non difficulter arte sudare incipiunt; enim hoc monente *Swietenio*, indicit, extravasatum resorberi, resorptum cum sanguine moveri, per vasa et per cutis spiracula diffusi. Sudores sponte contingentes modo omne corpus tenent, modo singulas partes, et utrumque fere eodem felici effectu; sic gravissimus hydrops spontaneo, largissimo pedum sudore sanatus legitur in Cl. *Kempe* disp. de Hydrope, recus. in Vol. II. non satis laudandae Ill. *Baldingeri* sylloges. Malus contra sudor est, qui aegrum non levat, ubi adaucto hydrope viribus vitae delitescentibus incidit; praesertim ubi multus, sed interruptus et inordinatus, frigidusve aut olidus, quippe qui nil levat, quin potius enervat et interdum hecticodes schemate colludit

et

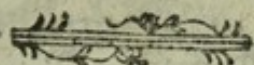
et concurrat. *Alberti.* Sudor acidus, lac coagulans qui quondam observatus est in hydrope, acrimoniam certissimam aquarum testatur. *Act. Hassn.* apud *Bonetum.* Neque bonum est, ubi inaequalis, aut quoad quantitatem confusus erumpit, quamdiu alvus obstructa est, qualis enim sudor non modo indolem hydropis non concernit, sed et alia suspecta symptomata inducit. *Idem.* Denique pertimescendi sunt sudores, qui diu noctuque succedunt et nihil remittunt aut intermittunt, cum una aquae per ulcera aliave via prorumpunt, viresque aegroti magis magisque delitescunt.

Parca quantitate profluit in hydrope urina, aliquando imo fere nulla, omniaque humida in abdomen confluunt, sic ut subinde nequicquam ad urinae vias transeat. Sic vidit *Listerus* aegrotum, cui vesica, quamquam omnem adhibuerit opem, ne quicquam reddebat, et experientissimi chirurgi illam plane vacuum reperiabant. Bonum ergo semper, ubi ratione potus laudabili quantitate profluit urina, spes enim salutis adhuc affulget; sin minus, contra. Bonum porro dictitante *Hippocrate* ubi in urina profluente, pro instituta victus ratione et potus mutatione, mutatio apparet. Eorum, qui icteri vel vitia hepatis signa habent et citius et liberius profluunt urinae, quam illorum, quibus hepar sanum et vitii expertum est, si observationi *Bacheri* apud *Millm* de hydr. fides habenda. Per largam diuresin spontaneam hydropem saepe saepius feliciter solutum esse, legitur. Laudabilis itaque in hydrope quaecunque larga, si tumor una derumescere incipit, quod nempe, ut in quacunque evacuatione in hydrope eveniente, sic etiam in urinae profusione, unicum signum est, non contemnendae aquarum

resorptionis; quod si autem non eveniat, vires aegroti potius evacuantur, sanguis resolvitur, morbusque inde fit peior. Male, ubi ex usu diureticorum urina non elici potest laudabili quantitate, quamquam alvo quidem aquarum paucae subductae sint. Magna copia profluens urina aquosa, bona. *Krause*. Si multa et crassa fertur, in qua multum limosi subsidet et cum impetu erumpit, humorem illum intercutaneum effluere posse sperandum est. *Aretaeus*; aliquam etiam spem exhibet non admodum rubens. *Plater*. Urina copiosa, post paracentesin prorumpens, sedimento quodam albido et faeculento repleta, quale in ipsa per paracentesin evacuata aqua reperitur, indicare videtur, resorptionem etiam nunc bene fieri, spemque sanationes affulgere. *Duverney*. Alias sedimentum latericium hecticae et hydropicis familiare est; nec minus sandarachoides, fides penes *Galenum* sit, signum hydropis ex hepate ulcerato orti. Mala sunt: crassa, lixiviosa, pauca. *Krause*; crassa, quae diu in hydrope excernitur. *Gruener*; rubicunda. *Eph. N. C.*; rubra post purgans propinatum; id, quod non omnimode nos terret, indicat potius summam circumspeditionem esse adhibendam; rubra et latericia, ante et post paracentesin, pauca profluens. *Duverney*; tenuis sedimento carens, et pauca; auget enim fovetque aquam intercutem. *Aretaeus*. Neque subpallida, et ex mixtione subturbida, quamquam larga fluxit et ad assumptae potionis proportionem, ab interitu tutari et conservare potuit aegrotam. *Lister*. Subrutila, tenuis in hydrope fonticum habetur et periculosum. *Theophil.* de urinis. Crassa et subrubra hydropicis hecticam adiunctam ostendit. *Gruener*. Bicolor urina, sic ut ruffa

fit

fit inferius, et livens superius, aut rubra superius, inferiusque nigra, lethalis nuncupatur a *Gordonio* apud *Forestum*. Denique mortem propinquam decernit, urina profluens similis sanguini coagulato. *Forestus*. Sed etiamsi aegroto felici contingat, non alienati coloris, consistentiae, quantitatis, aliaeve conditionis urina, tamen quandoque spe decipimur falsa; ubi scilicet causa hydropis non removenda, aut nervorum systema tanta est labe inflicta, ut vitae vires nulla sint arte resuscitandae.

§. VIII.

Color. Frigus. Calor. Siccitas. Mador cutis. Ulcera. Abscessus. Macies. Tumor.

Pallidus et albidus color familiaris est leucophlegmatia, plerumque Anasarca, quandoque et Ascite laborantibus, utpote qui non raro subflavo tinguntur, praesertim ubi ex hepate, ut nonnulli volunt, aut ex ictero hydrops natales duxit. Interdum et maculis purpureis lividisque, non optimi ominis foedantur. Frigidi fere omnes hydropici sunt ad tactum, adeo, ut igni admoti vix cutim sentiant exuri. Contigit tamen non raro, ut *Forestus* proposuit, in Ascite, praecipue ex ictero, diffusis per omne corpus biliosis humoribus, calorem subinde tantum excitari, ut quacunque parte, scalpata cuti, leviterque vulnerata, mox calidus, niger et quasi adustus effluat sanguis. Bonum contra est, ut ait *Hippocrates*, ubi hydropicorum corpus aequaliter et naturaliter calet. Cutis plerumque est dura, sicca, etiam citra madorem; sed

E 3

melius

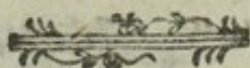

melius est, ubi uniuersa quodammodo madet: favet enim morbi solutioni per diaphoresin. Corrupta ex acrium aquarum stagnatione cellulosa tela, ulcera alia aliaque membra depascuntur, quae, consentiente *Hippocrate*, aegre semper sanantur, aegrotumque subinde excruciendo conficiunt; oriuntur enim ut plurimum funesta, ubi hydrops ad summum pervenit. Attamen non semper propinquam mortem denunciant, autumante *Mangold*, viro post fata semper celeberrimo; in senibus, inquit, observavi, non semper gangraenam et mortem prae foribus esse significant, sed quandoque aquarum in corpore copiam exhauriunt, ita ut ichor eorum instar aquae, quae per fistulam transit, pleno quasi rivo exeat, et respiratio evadat faciliior, relinquaue symptomata leventur. In junioribus vero adhuc plura sic sanatorum exempla exstant, sed putredo hic omnimodo cohibenda est. vid. ej. *Diss. de Ulc. gener. et spec.* §. 9. edit. Ill. *Baldingeri*. Nec minus occurrit apud *Listerum* observatio, ubi etiam putridis iam ulceribus convaluit aeger, et sic rel: Non raro ante mortem livida pallidaue et sicca fiunt. In quibusdam hydropticis oriuntur et vesiculae vel pustulae, quibus erumpens humor fertur; ac dein vulnera sanatu difficilia fiunt, aegreque cicatrice obducuntur. *Coel. Aurel.* Idem observavit *F. Plater*; sed, aliquos illis sanatos esse, licet in aliis indicia fuissent mortis imminetis, testatur: id quod respondet et *Listeri* observationi, qui a vesiculis per se ortis et disruptis tenuem humorem assidue ferri, aegrumque convaluisse vidit. Scabie ipsa quandoque Anasarca abigitur, ex observatione *Foresti*. Nec erysipelas et inflammatio, quamquam in dies aucta, semper et ubique lethalis ob-

observantur, etsi quidem numquam periculo vacent. In Ascite seu hypofarca carbunculi quasi pestiferi aut anthracis supervenientes, mortem propinquam praenunciant. *Forestus*. Aliae aliaeque corporis partes quandoque in hydrope etiam abscessibus intumescunt, et deturpantur, qui modo mali augurii censentur, modo absque noxa sanantur, modo etiam salutaria deprehenduntur.

Ubi superiores partes in Ascite valde macrescunt, consentiente *Swietenio*, ab *Aetio* malignis habetur, eiusque peioris, quo magis contabescunt, cum eadem ratione plerumque abdomen intumescit. Quandoque et extrema emaciantur, vel colliquefiunt, quod dictitante *Hippocrate* malum habetur, praestatque potius illa esse tumefacta, etsi optimum sit, horum nihil adesse. Ubi morbo adaucto, aqua sponte erumpente, omnes partes, abdomine excepto, contabescunt, mors ante ostia esse videtur, et marasmo vita exsiccat. Tumor in Ascite praecipue occupat abdomen, omne fere corpus autem in Anasarca; quandoque etiam aliam aliamque partem; ac ubi digito id premimus, cavitas oboritur, detractoque digito lente in pristinum statum revertit. Ubi tumor intensus & pellucidus nimis, humores iam adeo resoluti videntur, ut summa in adhibendis medicaminibus circumspectione opus sit. Sed et Asciticis pro rerum morbiue conditione haec vel illa membra intumescunt, non optimi ominis, de quibus autem aliis, quae in hac paragrapho in genere dicta sunt, in sequente differam, ubi per singulas corporis partes ire placet. Quo magis tumor ille hydropicos urget, decubitusque quietum impedit, & extra lectum sellae affixum aegrum tenet, sicut nulla requie, nullo placido frui possit somno, eo gravius

vius laborare aegrum, eoque difficilius sanari, licet suspicari. Numquid experientia ubique confirmari potest observatio *Tralliani*, qui hydropem a pulmonum vitio certe ortum esse, sibi persuasit, ubi totum corpus & pedes omnium maxime intumescant, praecipue urgente simul tussi?

§. VIII.

Facies. Oculi. Os. Lingua. Collum. Pectus. Extrema.
Loci utriusque sexus. Abdomen. Umbilicus.

Faciei tumor in anasarca, cui familiaris est, non adeo pertimescendus videtur, quamquam interdum & palpebrae ipsae adeo inflantur ut nullo modo diduci possint. Asciticorum facies, vel florida, vel pallida vel interdum icterica, modo ante omnia intumescit, ut ex *Hippocrate* discimus, modo adaucto tandem morbo; malique ominis, ubi detumescens livida specie nos terret. Tumor ille plerumque matutino tempore ingens apparet, diu evanescit noctuque dein rursus assurgit. Facies florida derepente in luridam & plumbeam mutata iis, qui pectoris aut abdominis hydrope laborant, propinquam mortem denunciat; itemque ex pallida, & subflava, & simul exnuata cum oculis concavis, labiis pallidis &c. mortem aliquot ante menses praesagire licet. *Hoffm.* Oculi album pallido saepius, interdum icterico colore, quamquam insons plerumque hepar post mortem reperitur, deturpatur; Ante oculos interdum volitant phantasmata, visus habetatur, non raro abolitur, summae utique debilitatis indicia. Genae quandoque rubent phthysicorum more, labiaque livescunt.

vescunt, nec omnino deest suspicio puris in pulmonibus aut pectoris cavo collecti. Quo minus itaque totus faciei color speciesque deturpatur, sed naturalis subest, eo major spes manet, morbum corporis habitum non adeo mutasse, ne ulla supersit sanatio. In hydrope os exulcerari vitae discrimen denunciat. Madidam linguam *Hippocrates* in hydropis sanabilis signis collocandam censuit. Os aphtis, lingua & dentes crassa viscosa sorditie obfusa, cum foetore, putredinis & proximae mortis praenuntii existimantur. Si lingua plumbea in hydrope apparet, scire licet mortem in propinquo esse. *Hipp.* in *Coac.* Colli superior pars quandoque in Anasarca noctu aquis inflatur, et buccula seu pars illa cellulosa sub mento, alias in obesis et bene pastis pinguedine, nunc aquis plena, sacculi instar dependet, et matutino tempore respiratio ab abundante viscido in faucibus sonora magis inde aggravatur. Hydropici cuiusdam collum sub qualibet contractione cordis adeo intumuisse ut venae iugulares visae sint pulsantes, legitur apud *Monro* p. 22. Ab ossificatione cordis ventriculi valvularum morbus natales duxerat. Pectus percussum vel nusquam vel altero latere tantum resonat; aquam inde in pectore haerere suspicamur; eoque latere, quod non resonat, hydropis sedem esse censemus. Et si eo loco, ubi cor situm est, sonitus veluti suffocatus, obtusior est, et talis, qualis ex frustulo carnis percussae est, observatur, hydroys pericardii subest. *Auenbrugger.* Scapulae alias quidem non intumescere solent, attamen multa aqua inflari illas vidit *Lister.*

Brachia et manus emaciata viribusque destituta quandoque paralyti solvuntur, ut supra iam monui, quando-

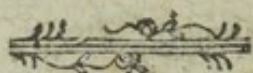
que etiam ubi ad extrema ventum est, intumescunt, et si credamus *Foresto* pessimum inde formandum est augurium; sed interdum tamen tumente, detumente, rursusque inflata altera vel utraque manu per aliquot temporis spatium vitam adhuc protrahunt miseri. Signis etiam, quae pectoris hydropis suspicionem inducunt haec annumerantur, praesertim si dolor, torpor, frigus sine evidente causa manus occupat, aliaquae illius indicii signa simul adfunt. Quandoque ex omnibus partibus corporis manus primo intumescere, dein ventrem, post haec tandem ceteras partes observatum a *Lisero* legitur. Si unguium digitorumque livor cum gravitate corporis accedit, mors ante ostia; minus vero pernicialis est horum pedumque nigror, si abscessus habeas indicia, quo denigratae partes decidunt *Hipp.* Ungues in hydrope pectoris adunci fiunt. *Idem.* Pedes in incipiente hydrope primo affligantur, ubi hydrops a simplici tenuitate originem trahit, in abdomine autem tumor, ubi a scirrhis viscerum oritur; tumque tarde Asciti succedere pedum tumorem, praesertim ubi aqua collecta haeserit extra abdominis cavum v. c. in hydrope peritonaei, suspicatur *Swietenius*. Ubi sero demum pedes et femora intumescunt, arguit *Duverney* saccatum hydropem. Ab initio plerumque evanescit tumor ille pedum decubitu horizontali, sed ubi altius altiusque assurgit, nec amplius noctu delitescit, evidenter augeri morbum existimamus. Hydropicorum crura, quae ante fuerant instar marmoris frigida, iam vero recalescunt, stagnantem et putrescere incipientem lympham, atque fatum portendunt. *Swieten.* Femoris et scroti tumor sequi solet, consentiente *Swietenio*

nio, hydropem iam inveteratum; sed et interdum protinus in Anasarca incipiente incidit, praesertim ubi aeger vitam agit sedentariam, ubi assidue divaricatis cruribus scamno insidet ut v. c. illi lanificorum solent, qui lanam carminant. Scrotum interdum ad ingens volumen inflatur; saepe testiculi solummodo, praeputium totusque coles intumescunt et miro intorquentur modo, adeo, ut urinae excretio saepe difficillima fiat, imo plane supprimatur. *Aretaeus. Forestus. Lister. Swieten.* Aliquando veretrum virile inflatur, intorquetur, scrotum apprehenditur, sursumque trahitur in hydrope sicut in Leucophlegmatia. *Coel. Aurel.* itemque in pectoris hydrope. *Hoffm.* et quodsi vehementes dolores simul incidant, mortis periculum denunciatur. *Klein.* Eadem ratione etiam intumescunt muliebria, uterusque saepe prolabitur. Non adeo quidem semper in Anasarca tumet abdomen, magis vero in Ascite; sic, ut ad ingens volumen distendatur. Per tactum alia aliaque praesagia reperimus. Ubi molle adhuc est, bonum dicittante *Hippocrate.* Ubi inaequaliter durus est, scirrhos suspicamur; ubi cubantis aut erecti superior pars abdominis percussa tympani vel obscurum sonum edit, lateribusque inferioris partis fluctuatio persentitur, mali ominis complicationem reperimus. Fluctuatio quidem nos docet, aquas in abdomine collectas esse, sed quandoque anceps reperitur. Flatibus enim et viscida sorditie infarcta intestina, saepe tactui et impulsui mentiuntur fluctuationem; quod semper demum lethale observavit *Duverney.* Interdum ex altero latere multo magis distenditur abdomen, mutatoque decubitu eadem forma speciesque manet, ex quo hydropem saccatum simul

F 2

adesse

adesse suspicamur. Malum est, ubi omnis venter rigidus est et perquam durus, et ubi lividus et flaccidus fit: ex illo arguimus non raro internas inflammationes, ex hoc, putredinem; et vix ad proximos dies protrahunt vitam aegroti. *Baldinger* malique augurii, ubi statim post paracentesin iterum intumescit; quoque citius, eo minor spes salutis supererit. vid. supra Sect. I. nec minus, si ex usu evacuantium magis inflatur. Quandoque ad aucto morbo per summum ventrem discurrentes venae magnae & varicosae fiunt. Assidua extensione abdominis muscoli adeo laxantur, ut levissima accedente causa exomphalus oriatur; imo quandoque sponte jam nascitur quodque facilius accidere volunt, ubi pinguedo omnis colliquata consumitur. Pessimi quidem hoc ominis videtur, cum *Hippocrates* iam contendit, omni pinguedine consumpta hydropem protinus esse insanabilem, idque ipsum cognosci, ubi febres advenerint & erectus stare nequeat aeger, & umbilicus inflatus foras promineat, tunc inquit, pinguedinem non amplius adesse, aegrotumque sanari non posse, dicito. Quod vero non ubique signum conclamati vere hydropis, sed anceps tantum habendum esse, discimus ex *Swietenio*; simulque observata docent, non tantum protuberante umbilico, sed etiam a valida pressione rupto, aegros superstites aliquos mansisse, & hydromphalo arte dissecto plures curatos esse legitur, dummodo caute aquae evacuantur:

§. X.

Spontanea vel arte elicit aquarum profusio.

Ubi feri extravasatio, inquit *parens Medicinae*, in hydropicis non presto, est; ibi etiam spes salutis, nondum eva-

evanuit, et contra periculum imminet, si tumores hydropicorum rumpunt, et horrores febriles incidunt; praefagiunt enim gangraenam. Inde etiam spontanea aquarum profusio ab aliis in malis signis habetur. Sed non ubique nigra illa nota signanda videtur, cum quam saepissime bonam inde contigisse valetudinem observarunt artis periti. Tunc autem rem conclamatam iri compertum habemus, ubi vis vitae delitescit, et aquae acrimonia sua rodunt, inflammant, ulceraque saniosa efficiunt, nec aegrum profuentes levant, aut ubi nulla alia signa recuperandam salutem promittunt. Alia aliaque via spontanea illa fit profusio; modo ex dilatatis poris prorumpit vel roris vel rivuli instar; modo ex vasculis profilit, epidermidemque attollit, et inde natis vesiculis ruptis promanat. Utraque hac laudabili via aegros sanescere viderunt observatores, dummodo nulla alia mala subfuerint signa. Sed ex novissimis testatur *Monro*, se vesiculas illas nusquam vidisse, nisi in senibus, aut quibus nulla recuperandae sanitatis spes supererat, quorumque femora iam gangraena corripere incipiebant, aut in illis demum, quibus acres plantae impositae erant. Modo etiam vascula et cutis exesa fonticulum constituunt, quo aquae feliciter profunduntur. Modo denique sese evacuant vulnere ab accedente orto, cuius multa exempla prostant; sed ex novissimis illud tantum mihi placet adicere, quod in *Verhandlingen van het Bataafsch Genootschap* etc. a *Cl. Baggers* observatum narratur: hydropicum scilicet militem, cuius rem fere omnes conclamatam dixissent, perfecte demum sanatum esse permultis mali odoris fluidis evacuatis per linguae vulnus, quod aeger convulsus sibi ipsi dentibus inflixerat. Quibus tamen viis
eas

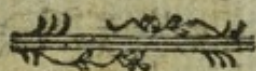

cas tantum aquas, quae in cellulosa tela vel externa vel interiorum partium, minime quae in abdominis cavo ipso continentur, evacuari posse, censet *Monro*; indeque autumat, nunquam eas Asciti convenire, nisi iuncta sit Anasarca. Sed & Asciten per poros abdominis profluente aqua sanatum esse, legitur. in *Eph. N. C. D. ll. An. ll.* Arte etiam eliciuntur aquae, paracentesi scilicet, scarificatione, ustione quondam, & vesicantibus. Quod si subito & derepente fit, periculum imminet, autumante iam *Hippocrate*: qui hydropici, inquit, uruntur aut secantur, omnino moriuntur aqua acervatim effluente. Pessimum est, ubi ulcere, scarificatione, aut vesicante aut sponte orto subito atque improviseo largo flumine evacuantur aquae, quae arte placide stillarunt, sic ut derepente externorum tumor plane delitescat, aegroti autem perquam debiles sunt aut hectica febre aut diarrhoeis tenentur, gangraena & mors certissime appropinquare solent. Gangraena citius saepiusque vesicantia quam scarificationem sequitur observante *Monro*,

. §. XI.

Emissarum aquarum conditio.

Ex aquarum eductarum colore, qualitate, odore, utique praesagia sunt desumenda; siquidem *Hippocrates* ipse iam ad ea attendit, spemque adhuc superesse praesagivit, ubi aquae nondum computruerunt, aliove vitioso modo corruptae sunt, nec peritoneum erosum. Profluent quandoque tenues, aquosae, pellucidae crassae, virides, citrinae, ruffae, lactis coloris, quandoque lac
ipsum

ipsum aquis admixtum est, sanguinolentae, purulentae, saniosae, mucosae, gelatinosae, oleosae, limosae, mali odoris plus minusue, subsalsae. Breviter itaque colligam, quae ex his praefagienda putantur. Ubi sanguine tinctae profluunt, nec pungendo forte laesio inflicta est, contendimus vasa interna rupta, vel macerata vel nimis dilatata esse; indeque etiam explicamus, cur sub evacuatione per paracentesin interdum aquae primo profluant limpidae, dein autem sanguine tinctae. *Swieten.* Lactea semper vel receptaculum ipsum vel maius quoddam vasorum lacteorum ruptum esse declarat. *Monro.* Ubi liquidum profluit, in quo seri & lymphae dotes reperiuntur, boni habetur ominis; cum hoc designat effusos humores sanos aut nondum per moram aut incipientem putredinem degeneres, ideoque spem superesse, viscera abdominalia nondum damni multum recepisse. *Swieten.* Ubi aquaeeductae citrini sunt coloris, submucilaginosae, subsalsae et odorem spirant urinofum, felix imprimis eventus potest sperari. Quo magis vero ab his, aut a statu naturali recedunt, eo minor spes. Si adeo limpidae, ut puram referunt fluviatilem, & vel nullum vel perpaucum tantum sedimenti relinquunt evaporando, plerumque fere moriuntur aegroti intumescente cito ventre, tumoreque externo indurescente & rigescente. Suspectus semper habetur malus aquarum odor, nosque certiones facit, de solidis corruptis, unde febris, nausea, in peiusque conversa morbi conditio timenda. Sanguinolenta aqua aequè pertimescenda est, ubi sanguis in abdomine illi iam pridem fuit admixtus, quod ex atro rubente nigrove ipso suspicari possumus. [Perubra vel citrina indicat pravam

bilis conditionem eiusque praeparationis et digestionis difficultatem. Ubi aquis omenti filamenta vel lacinae innatant, manifesta sunt eius solutio, corruptio vel suppuratio, aegerque moritur. Ex aquis mucosis, imprimis in sequiori sexu, suspicamur saccatum hydropem, raro sanabilem; eademque ratione eae damnandae sunt, cum quibus membranulae exeunt. Aequae saccati hydropis testes reperiuntur: crassae, nigrae, oleosae, limosae, fatui odoris aquae, parcae profluentes, aliae atque aliae sub quaenis instructa punctione, tumor abdominis post paracentesin idem subsistens. Bullae aëreae aquae iter claudentes, tympanitidem produnt comitem. Si aquae digitos immixtos acris lixivii instar detergant, cutem corrugant redduntque sensibiliorem, signum est, iam maiorem adesse acrimoniam, adeoque merito est metuendum, ne viscera contabescere iam inceperint. *Duverney.*

§. XII.

Sanguinis profluvia.

Sanguinis profusiones denique plerumque tristis & taediosi morbi scenam claudunt. Interdum tamen & hae ipsae salutares sunt observatae; quamquam certissime solummodo morbo incipiente, viribus vigentibus, hydrope forsan a plethora, aut in junioribus. *Monro* quaedam adduxit exempla & *Lisser* symptomaticam narium haemorrhagiam quotidie urgentem hydropicum puerum quatuor annorum, eductis sensim sensimque aquis per sedes & vomitum, plane cessavisse, observavit. Haemorrhoides fluentes saepe in anasarca profuisse, constat ex *Foresto*. Menstrua ubi na-

turali ritu in hydrope succedunt; non inter mala signa numerari videntur; contra autem si intercipiuntur. Plura de his notanda ex *Hippocrate* transcribam. „Quodsi, inquit, (de morb. mulier) mulier hydrope ex splene laborat, copiosi menses derépende, quandoque etiam pauci descendunt, & nonnunquam velut aqua ex carnibus fiunt, velut si quis cruentas abluerit carnes, interdum etiam paulo vehementiores, ac neque concresecunt. Eam crebra respiratio (asthma dicta) prius, quam menses prodeunt, invadit, & splenis dolor, idque magis si quid dulce ederit, venterque in tumorem attollitur & magnus redditur. Ac ubi plus solito commederit, venter affligitur & subinde lumbi dolent, ipsamque intra paucos dies febris occupat. Cumque repurgata fuerit, optime, pro superiorum ratione, habere sese videtur, postea dein in eundem relabitur statum. Quodsi (ut convenit) diligens cura adhibeatur, convalescet. Alioqui & fluor muliebris apparet, & continuo per totum corpus velut sanies quaedam sensim profluit; tumque diligentiore cura opus est. Si fluor non succedit, venter major redditur & uteri hydrops instat. Morb. mulier. p. 177. 178. *Foes.* Si aqua inter cutem in uteris oritur, menses pauciores, aut paulo copiosiores eunt. ibid. p. 176. - Menstrua ab uteri hydrope non semper opprimuntur. *Monro Haller.* diff. pract. 14. p. 454. Mictus cruentus ubi incidit, & ubi sub infirmis viribus veluti concretus sanguis ab alvo deiecitur, rem conclamatum iri, possumus suspicari. *Lomm.* Sputa sanguine tincta mala sunt omnino; indicant enim aquarum acrimoniam vasa arrodere, sanguinemque sensim sensimque solvi, de quo dein nos adhuc certiores facit narium hae-

morrhagia, sub ingente dyspnoea evidenterque delitescen-
tentibus viribus incidens, & confirmat, inferiorum vaso-
rum vim vitae deletam, sanguinemque in superioribus con-
geri, & miserum brevi moriturum. Huic forsan applica-
ri posse videtur prognosis illa *Hippocratis*: in morbis lon-
gis, inquit, parvae apparentes sanguinis fluxiones, per-
niciosae sunt. Nec minus forte huc spectat illud *Eiusdem*
malum ubique esse, nares sanguinem fundere, ubi alij in-
terceprae, sed parva, nigra, caprinis stercoribus similia
ex necessitate dejicientes, aegrum tenent. *Swieten*.

Haec fere fuere, quae libelli & temporis angusti fines
concesserunt proponenda. Desunt certe multa, hoc mi-
nime ignoro, indulgentes itaque lectores ne exigue & exi-
liter libellum revocent ad calculum, rogo & obtestor.

